

Latvijas Dzelzceļnieku biedrības Sertificēšanas centrs

Apstiprināts ar SC izpilddirektora
2024.gada 05.marta
lēmumu Nr. LDzB-SC-3.2.-3/24

Psihofizioloģiskās profesionālās piemērotības Novērtēšanas shēma

1. Psihofizioloģiskās profesionālās piemērotības (PPP) novērtējumu veic Latvijas Nacionālajā Akreditācijas Birojā (LATAK) akreditēta personāla sertificēšanas institūcija – Latvijas Dzelzceļnieku biedrības Sertificēšanas centrs, atbilstoši saņemtai akreditācijai valsts reglamentētajām profesijām.
2. Atbilstoši izmaiņām likumdošanā, shēma reizi gadā tiek aktualizēta, tā tiek saskaņota Konsultatīvajā padomē (KP).
3. Novērtēšanas shēmas aktualizāciju var ierosināt SC personāls, KP vai citas ieinteresētās personas.
4. Saskaņā ar Komisijas īstenošanas REGULU (ES) 2019/773 un ievērojot 14.09.2010. MK noteikumus Nr.873 ir noteikta obligāta psihofizioloģiskā profesionālā piemērotības novērtēšana:
 - vilces līdzekļa vadītājiem (mašīnistiem),
 - vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) palīgiem,
 - vilciena apkalpes locekļiem.
5. LDzB SC ir izveidojis minēto profesiju psihofizioloģiskās profesionālās piemērotības novērtēšanas sistēmu.

Psihofizioloģiskās profesionālās piemērotības kritēriji:

- Vilces ritošā sastāva vadītājam (mašīnistam) un vilces ritošā sastāva vadītāja (mašīnista) palīgam: gatavība ekstremālai darbībai (modrība); uzmanības apjoms; koncentrēšanās spējas; uzmanības pārslēgšanās ātrums; emocionālā noturība pret traucējošiem faktoriem; noturība stresa apstākļos; modrība intensīvas kustības apstākļos; diferencētas reaģēšanas spējas; nervu sistēmas stabilitāte un stabila darbības dinamika;
 - Dzelzceļa stacijas dežurāntam: funkcionālā stāvokļa stabilitāte; koncentrēšanās spējas; uzmanības pārslēgšanās ātrums; uzmanības sadalīšana; iemaņu pārveidošanas spēja; noturība pret traucējošiem faktoriem; operatīvās domāšanas spējas; atmiņas noturība; motivācija darbam;
 - Vilcienu kustības vadības dispečeram: noturība stresa apstākļos; stabilas darba spējas, arī monotonos apstākļos; uzmanības pārslēgšanās ātrums; koncentrēšanās spējas; atmiņas noturība; lēmuma pieņemšanas ātrums.
6. Psihofizioloģiskās profesionālās piemērotības kritēriju novērtēšanas metodes un parametri, ko atbilstoši kritērijiem piemērojis SC, ir PPP novērtēšanas shēmas neatņemama sastāvdaļa ar ierobežotu pieejamību.
 7. Pieteikumā (P1.1) vai Norīkojumā (P1) uz PPP novērtēšanu tiek norādīta Kandidāta profesija, iemesls kādēļ nepieciešams novērtējums, datums, no kura Kandidāts strādā šajā profesijā, ja tas ir zināms. Viens Kandidāts var saņemt Slēdzieni par PPP novērtējumu vairākām profesijām.
 8. Kandidāta psihofizioloģiskā profesionālā piemērotība tiek novērtēta ar testu palīdzību, kas ilgst 2-4 stundas. Kandidāta testa rezultāti tiek protokolēti veidlapā (P3/d, P3/m, P3/st). Atsevišķos gadījumos PPP novērtējuma procedūra var tikt sadalīta 2 daļās un noritēt 2 dienas.

9. Pirms PPP novērtēšanas procedūras Kandidāts tiek iepazīstināts ar novērtēšanas shēmu. Kandidāta paraksts uz Norīkojuma vai Pieteikuma veidlapas apliecina, ka viņš ir iepazinies, sapratis un piekritis noteiktajām PPPN prasībām, apzinās, ka alkohola vai narkotiku vielu lietošana negatīvi ietekmē novērtēšanas gaitu un rezultātus, apsola ievērot SC Ētikas principus un neizplatīt nepamatotus vai maldinošus apgalvojumus par PPPN .
10. Ja PPP novērtējuma rezultātā Kandidāts guvis profesionāli nozīmīgās īpašībās rādītājus atbilstošus prasītajam līmenim, tad Kandidāts iegūst 1. profesionālās piemērotības grupu un **Slēdziens par PPP novērtējumu ir derīgs 6 (sešus) gadus** (veidlapa P2/m, P2/mp, P2/d, P2/st).
11. Ja PPP novērtējuma rezultātā, Kandidāts guvis vienu neatbilstošu rādītāju profesionāli nozīmīgās īpašībās, tad Kandidāts iegūst 2. profesionālās piemērotības grupu un **Slēdziens par PPP novērtējumu ir derīgs 3 (trīs) gadus**. Gadījumā, ja PPPN rezultātā Kandidāts guvis vienu neatbilstošu rādītāju profesionāli nozīmīgās īpašībās un vismaz vēl divām profesionāli nozīmīgām īpašībām rādītāji ir kritēriju riska zonā, Kandidāts iegūst 2. Profesionālās piemērotības grupu, ar nosacījumu, ka **Slēdziens par PPP novērtējumu ir derīgs 1 (vienu) gadu**. Slēdziens tiek papildināts ar profesiju psihologa ieteikumiem.
12. Ja PPP novērtējuma rezultātā, Kandidāts guvis divus un vairāk neatbilstošus rādītājus profesionāli nozīmīgās īpašībās, tad Kandidāts iegūst 3. Profesionālās piemērotības grupu, kas nozīmē, ka Kandidātam nav ieteicama profesionālā darbība konkrētajā profesijā. Slēdziens par PPP novērtējumu tiek papildināts ar profesiju psihologa ieteikumiem. Atsevišķos gadījumos Kandidāts var atkārtoti iziet testēšanu, bet ne ātrāk kā pēc mēneša.
13. Ja Kandidāts sasniedzis 60 gadu vecumu, tad **Slēdziens par PPP novērtējumu** derīgs īsāku laiku: 1. PPPN grupas pārstāvim derīgs 3(trīs) gadus; 2. PPPN grupas pārstāvim derīgs 1(vienu) gadu.
14. Slēdzienam par PPP novērtējumu ir ierobežotas pieejamības statuss un to drīkst izmantot tikai tā persona, kurai tas izsniegts un darba devējs.
15. Uzraudzība notiek vismaz reizi novērtējuma derīguma termiņa laikā, telefoniski, elektroniski vai rakstiskā veidā, iegūstot informāciju no darba devēja. Uzraudzība var tikt veikta arī pēc darba devēja pieprasījuma, ja tiek novērotas personas darba kvalitātes vai veselības pasliktināšanās pazīmes.
16. Atkārtota novērtēšana jāveic, ja beidzies novērtējuma derīguma termiņš vai tiek plānots pārcelt darbinieku uz sarežģītāku darbu.
17. Uz Slēdziena par PPP novērtējumu tiek norādīts: reģistrācijas Nr.; novērtēšanas datums; profesija, kurā veikta novērtēšana; Profesionāli nozīmīgo īpašību atbilstība/neatbilstība; iegūtā PPP novērtēšanas grupa; līdz kuram datumam derīgs novērtējums; psihologa ieteikumi, ja nepieciešami. Slēdzienam par PPP novērtējumu paraksta LDzB SC profesiju psihologs uz tā tiek likts LDzB Sertificēšanas centra zīmogs.
18. Uz Slēdziena par PPP novērtējumu drīkst atsaukties tikai tā darbības laikā, atbilstoši norādītai jomai, amatam un nosacījumiem.
19. Pēc slēdziena pieņemšanas tiek sagatavots lēmums par PPP novērtēšanu (veidlapa Nr.P4), ko paraksta sertificēšanas centra kvalitātes vadītājs.
20. Izteikt pretenzijas par PPP novērtējumu var vienīgi saistībā ar šīs procedūras neievērošanu.
21. Slēdziens par PPP novērtējumu ir konfidenciāla informācija ar ierobežotu pielietojamību.
22. Novērtētai personai pastāvīgi jārūpējas par profesionāli svarīgo īpašību treniņu, atbilstoši psihologa ieteikumiem.